

MEĐUNARODNI SUD ZA KRIVIČNO GONJENJE OSOBA
ODGOVORNIH ZA TEŠKA KRŠENJA MEĐUNARODNOG PRAVA
POČINJENA NA TERITORIJI BIVŠE JUGOSLAVIJE OD 1991.

IZJAVA SVJEDOKA

PODACI O SVJEDOKU:

Ime: Saliha Osmanović
Ime oca: Salih Mustafić
Nadimak/pseudonim:
Pol: ženski
Rodena: 8. jula 1954.
Mjesto rođenja: Zalužje, opština Bratunac
Nacionalnost: Bošnjakinja Vjeroispovijest: muslimanska
Jezik/jezici koje govori: bosanski
Jezik/jezici koje piše (ako se razlikuje od navedenih):
Jezici korišteni u toku razgovora: engleski i bosanski
Zanimanje: trenutno: domaćica
prethodno: domaćica
Datum(i) razgovora: 18. juna 2000.
Razgovor(e) vodili: Dean Manning
Prevodilac: Ašida Zaimović
Imena ostalih osoba prisutnih tokom razgovora:
Potpis/paraf: /potpisano/

IZJAVA SVJEDOKA

1 Zovem se Saliha Osmanović i rođena sam u selu Zalužje, u opštini Bratunac. Udala sam se s 19 godina za Ramu Osmanovića i preselila u muževljevo selo Dobrak, u opštini Srebrenica. Nakon vjenčanja doselila sam se njegovim roditeljima, žene su to obično radile. Imala sam sina Nermina, koji je rođen 1976. godine, i Edina, rođenog 1977. godine.

2 Nakon udaje, živjela sam četiri godine s roditeljima mog muža dok nismo izgradili vlastitu kuću, gdje smo onda živjeli s naše dvoje djece. Imali smo veoma veliku kuću na tri sprata, imali smo zemlje i dobro smo živjeli. Sve smo imali, jednu kravu, kokoši, traktor i druge poljoprivredne mašine. Moj muž je radio za jedno srpsko preduzeće iz Beograda. Mnogo je radio izvan našeg mjesta i u drugim zemljama. Donosio je kući mnogo novca i dobro smo živjeli. Radio je širom Jugoslavije kao građevinski radnik za dva preduzeća.

3 Prije rata, moja su glavna zaduženja bila zemljoradnja, rad na polju i briga o kući. Moj muž je, kao što sam rekla, često radio izvan našeg mjesta i priskrblijavao novac za porodicu. Kad je bio kod kuće, i tu je pomagao ljudima pri izgradnji kuća u okolici, pa bi i tako zarađivao. Inače nije radio zemljoradničke poslove, ali bi ponekad obrađivao zemlju traktorom. Moj se muž brinuo za kućanstvo, porodicu, on je o svemu odlučivao, a mi smo ga slušali. U našem selu je bilo normalno da je muškarac glava kuće, može se reći da je to običaj, pa je i u mojoj kući bilo tako.

4 Da se moj prvi sin Nermin oženio, uselio bi se k nama. Ovisilo bi, doduše, o tome da li bi se zaposlio negdje drugdje, tada bi možda njegova žena pošla s njim.

5 Mojoj kući su me odveli neki stranci s BBC-ja koji su snimili video film o događajima u Srebrenici. Odveli su me mojoj kući prošle godine. Vidjela sam da u mojoj kući žive neki Srbi. Popravili su dio oštećenja izazvanih požarom. Vratila sam se kući zato što sam htjela pronaći fotografije svog muža i sinova. Nijednu nisam pronašla, ostalo mi je veoma malo uspomena. Prije pada Srebrenice, neko je snimio video film o Srebrenici i u tom filmu su moja djeca. Kasnije mi je djever dao neke fotografije moje djece iz tog video filma. Imam takode video film koji je snimio BBC, na kom se vidi kako moj Ramo zove mog sina Nermina. Osim toga, ništa mi više nije ostalo.

6 Kad su me ti ljudi odveli mojoj kući, pitali su me imam li kakvu želju i ja sam rekla da samo želim da vidim kuću i grob svog najmlađeg sina.

7 Moj muž Ramo je nestao, a nestao je i moj sin Nermin. Obojice nema od pada Srebrenice, a moj sin Edin je poginuo 6. jula 1995. od srpske granate. Izgubila sam sve što sam imala. Ispričala sam drugim ljudima šta se događalo tokom pada Srebrenice, a ispričala sam to i ljudima s BBC-ja koji su snimili film o tim događajima. I moj muž i sin su otišli nakon pada Srebrenice i pokušali s drugim muškarcima doći na sigurno idući kroz šumu. Kao što sam rekla, nisu u tome uspjeli.

8 U Potočare sam stigla 11. jula 1995. godine, a mislim da sam otišla u predvečerje 12. jula i da su me na kraju odveli u Tišću, pa sam morala pješačiti do slobodnog

područja. Iz Potočara su mi odvezli kamionom s drugim ženama, a sjećam se da je jedini muškarac u tom kamionu bio jedan starac koji nije mogao da hoda. Uopšte nije mogao da hoda, pa su ga ostavili u Tišći.

Dok sam bila u Potočarima, vidjela sam da muškarce razdvajaju od žena, i nije im bilo dopušteno da s nama idu do slobodnog područja. Bila sam tamo i sve sam vidjela i čula.

9 [REDACTED] Ja sam se nalazila na desnoj strani i vidjela kako muškarce odvođe u jednu obližnju kuću. Sa mnom je bio moj svekar - i njega su odvojili od mene i odveli u tu kuću.

10 Moj se svekar zvao Omer Osmanović i on je takode nestao. Imao je oko šezdesetak godina, nisam sigurna. Oni, Srbi, su čitavo vrijeme razdvajali muškarce. Vojnici bi dolazili među nas i čitavo vrijeme odvodili muškarce. Čitavo to vrijeme sam proživljavla pakao. Najmlađeg sina sam izgubila 6. jula, a 11. jula je pala Srebrenica. Svo sam to vrijeme bila gotovo van sebe. Gledala sam te stvari, proživljavala ih i to je bilo strašno. Ljudi su se nalazili nedaleko od kuće u koju su srpski vojnici odvodili muškarce. Kuća još nije bila potpuno dovršena, dovršeno je bilo prizemlje. Mladić je po dolasku rekao da prvi mogu ići, žene i djeca da mogu ići, pa smo se svi pomjerali prema autobusima i kamionima, a ta se kuća nalazila u blizini autobusa i kamiona. Tamo su nas razdvojili. Muškarce su slali u kuću, a žene na drugu stranu, u autobuse i kamione.

11 Kad smo se ukrkali u kamione, mislila sam da će nas odvesti u Bratunac, na stadion, i tamo nas pobiti.

12 Ne sjećam se koje je kuća bila boje, ali se sjećam da je prizemlje bilo potpuno dovršeno, a da prvi sprat nije bio dovršen. Mislim da zgrada nije imala krova. Sljedeći sprat je bio pokriven dekom, ali ostatak kuće nije još bio izgrađen. To nije bilo jedino mjesto kamo su odvodili muškarce nakon razdvajanja.

13 Mogu vam ispričati sve što se tada događalo, ali, kao što sam rekla, za mene je to bio pakao. Mogu sve ispričati ako se zatraži da ispričam više.

14 Pohadala sam četiri razreda osnovne škole i znam čitati i pisati. Otac mi je umro dok sam bila prilično mlada i moja majka je ostala s petoro djece, pa nisam nastavila školovanje. Mojoj majci je bilo veoma teško da bez oca podiže porodicu. Sumnjam da joj je iko pomagao, ostala je sama s petoro djece. Jedna od mojih sestara uopšte nije išla u školu. Moj muž Ramo je završio osam razreda osnovne škole i koliko se sjećam pohađao je i neku srednju školu. Oboje smo znali čitati i pisati. Ramo je imao više škole od mene, bilo je uobičajeno da muškarci imaju više škole od žena. Ne znam zašto, mislim da je to ovisilo o financijama porodice, moguće je da su u školu slali i žensku djecu. Moja dva sina su išla u školu. Kad je počeo rat, Nermin je upravo završio prvi razred srednje škole i kad je rat počeo imao je 16 godina. Mladi sin je upravo završavao osmi razred osnovne škole.

15 Razdoblje prije rata je najsrećniji period mog života. Imala sam svog muža, dva sina, a sada više ni ne trebam živjeti. Bili smo bogata porodica, imali smo sve. Da sam znala da ću doći i odgovarati na ova pitanja, bila bih donijela fotografije naše kuće i našeg života, da to vidite vlastitim očima. Fotografije moje kuće i imanja koje imam

snimio mi je BBC. Nije mi ostalo ništa iz vremena prije rata, sve je ostalo u kući. Naše selo se nalazilo nedaleko od granice sa Srbijom i kad je počelo granatiranje, preselili smo se u jedno drugo selo, a zatim u Srebrenicu. U kući nam je ostalo sve što smo imali. Kad su prvi put počeli s granatiranjem, morali smo pobjeći u šumu i tamo se sakriti. To je bilo 1992. godine.

16

Prije rata smo bili religiozni, kao što vidite čak sam i sad odjevena kao muslimanka. Vjera je bila važna, i nama i ostatku sela. Mogu reći da su neki bili više, a neki manje religiozni, ali svi smo bili vjernici. Međutim, o pojedincu je ovisilo šta će raditi ili na koji način će ispoljavati svoju religioznost, to je bila lična stvar.

17

Nedaleko od nas nalazilo se srpsko selo Kalimanići, međutim, svi smo se dobro slagali. Moja djeca su prolazila kroz to selo na svom putu do škole i nikada nisu imali problema. Nikad nismo mislili da bi nas mogli početi ubijati.

18

Pitate me da li bih se htjela vratiti u svoje selo. Mogu reći da bih se htjela vratiti u svoju kuću, ali nisam sigurna da bih mogla ostati tamo, da bih se osjećala sigurnom nakon svih tih strahota koje su mi se dogodile. Kad bih se vratila tamo, morala bih sama ići, bila bih sama. Nikog nemam, samo komšije, a ne znam hoće li se iko vraćati, ni kada bi se vraćali.

19

Pitate me takode kako sada živim. Živim u kući svog brata u Gornjoj Tinji. On sad živi u Njemačkoj. Sama tamo živim. Dobivam nešto novca mjesečno zbog toga što su mi ubijena djeca i što su nestala, a muževljevu penziju ne dobivam. Naravno da to nije mnogo, samo za struju, račune, nešto hrane, i to je to. Dani su mi veoma teški, obavljam svakodnevne poslove u kući, ali život mi je veoma težak.

20

Često plačem, nikada neću živjeti kao što sam ranije živjela, nikad više. Imam visok pritisak, jedino to imam. Prije rata nisam imala nikakvih zdravstvenih problema. Ne znam da li sam u Srebrenici imala visok pritisak, nismo odlazili ljekaru, ni razmišljali o takvim stvarima. U to smo vrijeme bili preokupirani granatama koje su padale oko nas. U sebi osjećam strašnu tugu, veoma mi je teško gledati mlade ljude kako šeću uokolo, a znam da mojih sinova više nema. Ne spavam dobro i ljekar mi je dao neke lijekove.

21

Izgubila sam sve što sam imala. Pitali ste me šta mislim o svojoj budućnosti. Nemam pojma, ničega nemam.

22

Ova kuća u kojoj sad živim peto je mjesto u kom živim nakon pada Srebrenice. Ne znam da li ću ostati ovdje, ovo nije moja kuća. Moj brat živi u Njemačkoj i čula sam da želi prodati kuću, jednostavno ne znam. Ničeg više nemam. Život mi više ništa ne znači, samo se selim od kuće do kuće, izgubila sam muža i dva sina. Ničeg nemam.

23

Dana 18. juna 2000. godine, istražitelj Dean Manning mi je pokazao seriju fotografija – prepoznala sam da su to iste fotografije koje sam vidjela u filmu koji mi je pokazao BBC. Na fotografiji koja je na poledini označena brojem 00696307 prepoznajem svog muža. Na ovoj fotografiji moj muž je ovaj čovjek s rukama na ustima. Vidjela sam film o tome – on zove našeg sina Nermina da side s brda. Znam da je u vrijeme kad je sniman ovaj film Ramo bio srpski zarobljenik. Ne znam na kom mjestu je to bilo. Jedan je Srbin opsovao Ramu i naredio mu da viče: "Dodaj Srbima", da bi im se

Nermin pridružio. On se nalazi i na fotografiji koja je na poledini označena brojkom 00696321, on je jedini muškarac na toj fotografiji.

24

Kao što sam rekla, imam primjerak filma u kom je moj Ramo i često ga gledam. Svog sina Nermina ne vidim na tom filmu, ni na fotografijama.

25

Ne znam šta se dogodilo mom mužu i sinu, kažu mi da su vjerovatno mrtvi. Možda je lakše misliti da bi mi se jednog dana mogli vratiti.

POTVRDA SVJEDOKA

Izjava mi je glasno pročitana na bosanskom jeziku i istinita je po mom najboljem znanju i sjećanju. Izjavu sam dala dobrovoljno i svjesna sam da se može upotrijebiti u sudskom postupku pred Međunarodnim sudom za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991, kao i da mogu biti pozvana da javno svjedočim pred Sudom.

Potpis: /potpisano/

Datum: 18. juni 2000.

POTVRDA PREVODIOCA

Ja, Ašida Zaimović, prevodilac, potvrđujem sljedeće:

- 1) Odgovarajuće sam kvalifikovana i ovlaštena od strane Sekretarijata Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. da prevodim sa bosanskog jezika na engleski jezik, kao i sa engleskog na bosanski jezik.
- 2) Saliha Osmanović mi je dala do znanja da govori i razumije bosanski jezik.
- 3) Gore navedenu izjavu sam usmeno prevela sa engleskog na bosanski jezik u prisustvu Salihe Osmanović koja je, po svemu sudeći, čula i razumjela prijevod ove izjave.
- 4) Saliha Osmanović je potvrdila da su, po njenom znanju i sjećanju, činjenice i ostalo navedeno u ovoj izjavi istinite, onako kako sam ih prevela što je potvrdila svojeručnim potpisom na predviđenom mjestu.

Datum: 18. juni 2000.

Potpis: /potpisano/